

Enheten för kemisk livsmedelssäkerhet/Fodersektionen

Anvisning till fodertransportföretag

Anvisning till fodertransportföretag

Innehållsförteckning

Anvisning till fodertransportföretag	1
1 För vem är anvisningen avsedd?	2
2 Allmänna krav på transportföretag	2
3 Särskilda krav på salmonellaprovtagningen i anknytning till transport av bulkfoder	3
4 Särskilda krav på transport av blandade fetter och vegetabiliska oljor	3
5 Särskilda krav på transport av biprodukter av animaliskt ursprung	3
6 Särskilda krav på transporter av foder av animaliskt ursprung avsedda för livsmedelsproducerande djur	4
7 Godkännande av en rengöringsmetod	7
8 Lagstiftning och tillsyn	8

Enheten för kemisk livsmedelssäkerhet/Fodersektionen

Anvisning till fodertransportföretag

1 För vem är anvisningen avsedd?

Dessa anvisningar är avsedda för transportföretag och sådana fordon som transporterar foder. Transporter som hänför sig till primärproduktion, såsom transport av egen spannmål till en foderfabrik, omfattas inte av denna anvisning.

Foder är ett ämne eller en produkt avsedd för utfodring av djur, tillsatser i foder inberäknade. Utöver industriellt framställda foder är till exempel också biprodukter från livsmedelsindustrin (kvarnar, bagerier och mejerier och företag som förädlar oljeväxtfrön, grönsaker och rotsaker) foder. Foder är också animaliska biprodukter avsedda som foder (såsom biprodukter från slakt och bearbetat animaliskt protein).

2 Allmänna krav på transportföretag

Alla transportföretag som transporterar foder ska registrera sig som aktörer inom fodersektorn. Anmälan för registrering lämnas via Livsmedelsverkets e-tjänst [Touko](#) eller, om det inte är möjligt, så kan registreringsanmälan lämnas på [blankett A](#).

Över registrerade aktörer inom fodersektorn publiceras en förteckning på [Livsmedelsverkets webbplats](#).

Om ändringar sker i funktionerna som registrerats, om verksamheten inom fodersektorn upphör eller om aktörens kontaktuppgifter ändras, så ska transportföretaget lämna en anmälan om de ändrade uppgifterna via Touko eller, om det inte är möjligt, på [blankett A eller D](#).

Av alla aktörer inom fodersektorn förutsätts att de har ett HACCP-system och att de i tillämpliga delar iakttar bilaga II till foderhygienförordningen (EG) nr 183/2005. Transportföretagen ska säkerställa att fodret transporteras under hygieniska transportförhållanden och rengöra och vid behov desinficera alla utrymmen, anordningar och behållare som kommer i kontakt med fodret och alla transportmedel/fordon som används för transport av foder. Behållare, transportflak, avlastningsanordningar och annat dylikt ska hållas i gott skick och man ska se till att material som inte hör hemma i fodret inte lösgörs från dem. Transportföretaget ska föra bok över såväl fodertransporter som utförda rengörings-, tvätt- och desinficeringsåtgärder på fordonen. Myndigheten ska ha tillgång till uppgifterna i bokföringen. För rengöring av fordonen ska finnas en ändamålsenlig rengöringsplats och rengöringsåtgärder ska vidtas regelbundet. Transportföretaget ska också så väl som möjligt se till att djur och skadedjur inte orsakar kontamination. Transportföretag ska se till att lastningsutrymmena töms och rengörs tillräckligt bra också efter att läkemedelsfoder och koccidiostatika eller foder som

Enheten för kemisk livsmedelssäkerhet/Fodersektionen

Anvisning till fodertransportföretag

innehåller genetiskt modifierat material eller material av animaliskt ursprung transporterats.

3 Särskilda krav på salmonellaprovtagningen i anknytning till transport av bulkfoder

Jord- och skogsbruksministeriets förordning 1266/2020 om bedrivande av verksamhet inom foderbranschen som meddelats med stöd av foderlagen 1263/2020 förutsätter att transportföretag som transporterar foder avsedda för livsmedelsproducerande djur tar produktionsmiljöprov minst var annan månad från varje bils lastutrymme. Provtagningen gäller inte transport av förpackat foder, foderspannmål eller flytande eller fasta mjölkbaserade foderråvaror. Det bör dock noteras att om frön från baljväxter som ärtor transporteras måste salmonellaprover tas, eftersom de anses vara ett foderråvara med risk för salmonella. Proven kan tas av antingen foderfabriken som använder fodret eller av transportföretaget. Transportföretaget kan ta provet till exempel med instrument för strykningssprov som laboratorierna förmedlar. Vid provtagning ska laboratoriets anvisning följas och särskild uppmärksamhet ska fästas vid hygien under provtagningen. Provet ska tas innan lastutrymmet rengörs. Över provtagningen ska föras bok. Vi rekommenderar att salmonellaprovtagningarna antecknas i bokföringen över rengöringar och desinficeringar. Salmonellaproven ska analyseras i ett [godkänt myndighetslaboratorium](#) eller [godkänt egenkontrolllaboratorium](#).

4 Särskilda krav på transport av blandade fetter och vegetabiliska oljor

Behållare som används för transport av blandade fetter, oljor av vegetabiliskt ursprung och därav erhållna produkter avsedda som foder får användas för transport av andra produkter endast, om de är av livsmedelskvalitet eller uppfyller kraven i bilaga I till direktiv 2002/32/EG om främmande ämnen och produkter i djurfoder.

5 Särskilda krav på transport av biprodukter av animaliskt ursprung

I transporter av biprodukter av animaliskt ursprung understryks transportmedlets och produktens korrekta märkningar, handelsdokumenten och bokföringen. Mer information om transporter av biprodukter: <https://www.ruokavirasto.fi/sv/foretag/djurbranchen-animaliska-biprodukter/transporter/>

Under transporter ska biprodukter av olika kategorier märkas och hållas åtskilda. I fråga om biprodukter av kategori 3 är det också mycket viktigt att biprodukter som erhållits från olika djurarter hålls åtskilda, om de är avsedda för utfodring av livsmedelsproducerande djur och för framställning av foder.

Enheten för kemisk livsmedelssäkerhet/Fodersektionen

Anvisning till fodertransportföretag

Över transporterade produkter ska föras bok och de ska under transport åtföljas av ett av avsändaren utarbetat handelsdokument, av vilket en kopia stannar hos transportföretaget medan originalet levereras till mottagaren. Mer information om handelsdokument över biprodukter av animaliskt ursprung:

<https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elainala/elaimista-saatavat-sivutuotteet/kaupallinen-asiakirja/>

Fordon och behållare och redskap eller materiel som kommer att användas på nytt och som kommer i kontakt med biprodukter av animaliskt ursprung eller bearbetade biprodukter ska tvättas och desinficerad efter oavbruten användning. Om material som lossnar under mekanisk rengöring utgör en biprodukt av animaliskt ursprung, ska det samlas upp och levereras för bearbetning till en sådan anläggning som är tillåten enligt lagstiftningen om biprodukter.

TSE-förordningen (EG) nr 999/2001 förutsätter att råvaror och foder som erhållits från olika djurarter och som är avsedda för framställning av foder för livsmedelsproducerande djur eller för utfodring av livsmedelsproducerande djur och andra djurarter (såsom päls- och sällskapsdjur) hålls åtskilda från varandra. Då biprodukter från svindjur, fjäderfä, fiskar, insekter eller idisslare transporteras till bearbetningsanläggningar för kategori 3-material, ska biprodukterna transporteras i separata transportmedel reserverade för varje enskild djurart.

Avvikande från det ovan nämnda får biprodukter som erhållits från en annan djurart transporteras med ett fordon eller en behållare till bearbetningsanläggningar för kategori 3-material i sådana fordon och behållare, som tidigare använts för transport av biprodukter som erhållits från en annan djurart, om dessa fordon och behållare först rengjorts så att korskontamination kan undvikas. Rengöringen ska ske med ett förfarande som Livsmedelsverket i förväg godkänt. Ett transportföretag kan ansöka om godkännande för en rengöringsmetod i enlighet med punkten "Godkännande av en rengöringsmetod".

Om man vill ta ett fordon som transporterat biprodukter av animaliskt ursprung i annat bruk, såsom för transporter av foderblandningar för djur avsedda för livsmedelsproduktion, ska fordonet också kontrolleras av myndigheten. Transportföretaget är skyldigt att i god tid (minst 1 månad innan den planerade inledningstidpunkten) överenskomma med Livsmedelsverket om kontrollen av fordonet.

6 Särskilda krav på transporter av foder av animaliskt ursprung avsedda för livsmedelsproducerande djur

Enheten för kemisk livsmedelssäkerhet/Fodersektionen

Anvisning till fodertransportföretag

- **Bearbetat animaliskt protein (såsom fiskmjöl, broilerkycklingmjöl av kategori 3 eller blodmjöl) i bulk och en bulkfoderblandning som innehåller sådant** ska transporteras så, att korskontamination mellan foder eller råvaror som är avsedda för olika djurarter inte sker. Bearbetat animaliskt protein, fiskmjöl inbegripet, och en bulkfoderblandning som innehåller sådant ska hållas åtskilda från varandra under transport på det sätt som framgår av tabell 1. Dragbilen och släpvagnen i fordonskombinationer betraktas som separata transporter, om de har separata anordningar för avlastning.
 - I märkningarna på förpackningen till foder som innehåller fiskmjöl och annat bearbetat animaliskt protein och i dokumentationen som åtföljer dem ska tydligt ingå märkningen: 'Innehåller fiskmjöl – får inte användas för utfodring av idisslare' eller 'Innehåller bearbetat animaliskt protein som härrör från... (svin, fjäderfä, insekter) – får inte användas som foder för produktionsdjur utom ... (djur, för vilka det bearbetade animaliska proteinet i fråga är tillåtet).
 - Transportföretagen kan också själva som en del av sin egenkontroll ta/låta ta prov och låta undersöka dem med tanke på eventuella rester av fiskmjöl eller bearbetat animaliskt protein. Dessa bestämmelser kan man låta göra i Livsmedelsverkets laboratorium.
 - I fordon, med vilka man transporterar bearbetat animaliskt protein eller bulkfoder som innehåller sådant, får transporteras endast foder för sådana djurarter, för vilka användning av bearbetat animaliskt protein är tillåtet. Med ett fordon, med vilket bearbetat animaliskt protein som härrör från fjäderfä, kan till exempel inte transporteras foder avsedda för fjäderfä. Begränsningarna som hänförs till transporter har beskrivits i tabell 1.
 - Avvikande från det ovan nämnda, kan fordon som använts för transport av bearbetat animaliskt protein i bulk, inbegripet foder som innehåller sådant, senare användas för transport av bearbetat animaliskt protein som härrör från en annan djurart eller foder för en sådan djurart, för vilken råvarorna i fråga inte är tillåtna enligt tabell 1, om de först har rengjorts så att korskontamination undviks. Rengöringen ska ske med ett förfarande som Livsmedelsverket i förväg godkänt. Transportföretaget kan ansöka om godkännande för rengöringsmetoden i enlighet med punkten "Godkännande av en rengöringsmetod".
- **Di- och trikalцийfosfat av animaliskt ursprung eller bulkfoder som innehåller sådant** ska transporteras med ett fordon, med vilket foder för idisslare inte transporteras.
 - Om man senare vill använda ett fordon, med vilket di- eller trikalцийfosfat av animaliskt ursprung eller bulkfoder som innehåller sådant tidigare transporterats, för transport av bulkfoder för idisslare, ska transportföretaget rengöra transportmedlet så att korskontamination undviks med en metod som Livsmedelsverket i förväg godkänt. Transportföretaget kan ansöka om godkännande för rengöringsmetoden i enlighet med punkten "Godkännande av en rengöringsmetod".

Enheten för kemisk livsmedelssäkerhet/Fodersektionen

Anvisning till fodertransportföretag

- I märkningarna på förpackningen till bulkfoder som innehåller di- och trikalciumfosfat och i handlingarna som åtföljer dem ska tydligt ingå märkningen: 'Innehåller dikalciumfosfat eller trikalciumfosfat av animaliskt ursprung – får inte användas för utfodring av idisslare'.
- På transport av **blodprodukter och bulkfoder som innehåller blodprodukter som härrör från andra än idisslare** gäller samma regler som i fråga om bearbetat animaliskt protein.
 - I märkningarna på förpackningen till foder som innehåller blodprodukter eller blodmjöl, i dokumentationen eller hälsointyget som åtföljer dem ska tydligt ingå märkningen: 'Innehåller blodprodukter – får inte användas för utfodring av idisslare' eller 'Innehåller blodmjöl – får användas enbart för utfodring av fisk'.
- **Förpackat bearbetat animaliskt protein och foder som innehåller förpackat bearbetat animaliskt protein** ska transporteras så, att korskontamination mellan bearbetade animaliska proteiner som härrör från olika djurarter eller foderblandningar för livsmedelsproducerande djur inte sker.

Tabell 1

Om den föregående lasten innehåller produkter som nämnts i kolumnen till vänster, ska transportmaterielen innan den lastas med produkter som nämnts i kolumnen till höger rengöras på ett sätt som Livsmedelsverket i förväg godkännt. Mer information i punkten "Godkännande av en rengöringsmetod".

Föregående last	Nästa last
Fiskmjöl, eller bulkfoder som innehåller sådant	Foder avsett för idisslare
Bearbetat animaliskt protein, eller foder som innehåller sådant	Foder avsett för svindjur, idisslare eller hästar
Bearbetat animaliskt protein, eller bulkfoder av fjäderfä som innehåller sådant	Foder avsett för fjäderfä, idisslare eller hästar
Bearbetat animaliskt protein, eller bulkfoder av insekter som innehåller sådant	Foder avsett för idisslare eller hästar
Bearbetat animaliskt protein, eller bulkfoder av svindjur och fjäderfä som innehåller sådant	Foder avsett för svindjur, fjäderfä, idisslare eller hästar
Di- eller trikalciumfosfat av animaliskt ursprung	Foder avsett för idisslare
Blodprodukter av annat än idisslare	Foder avsett för idisslare eller hästar

Enheten för kemisk livsmedelssäkerhet/Fodersektionen

Anvisning till fodertransportföretag

7 Godkännande av en rengöringsmetod

Om ett transportföretag vill använda samma fordon för transport av bearbetade animaliska proteiner som härrör från olika djurarter, di- eller trikalciumpfosfat av animaliskt ursprung, blodprodukter eller bulkfoderblandningar som innehåller sådana eller transporterar bulkfoder, för vilka tidigare transporterade animaliska proteiner inte är tillåtna (Tabell 1), ska företaget låta godkänna den använda rengöringsmetoden i förväg hos Livsmedelsverket. Dokumentationen som krävs för ett godkännande av rengöringsmetoden ska levereras till Livsmedelsverket minst en månad innan verksamheten i fråga beräknas inledas.

Samma krav om att en rengöringsmetod godkänd av livsmedelsverket ska användas gäller fordon som transporterar biprodukter av animaliskt ursprung från svindjur, fjäderfä, fiskar eller insekter till bearbetningsanläggningar för kategori 3-material. I transporter av biprodukter av animaliskt ursprung, är det tillåtet att använda godkänd rengöringsmetod också efter transporter av biprodukter av idisslare. Också i bokföringen över dessa fordon ska transporterade laster vara antecknade och av bokföringen ska tydligt framgå när en av Livsmedelsverket godkänd rengöringsmetod använts för att förhindra korskontamination.

Utöver det ska beaktas att fordon som använts för transport av biprodukter av animaliskt ursprung inte kan användas för transport av foderblandningar för livsmedelsproducerande djur utan en ändringskontroll utförd av Livsmedelsverket.

För att Livsmedelsverket ska kunna godkänna en plan över rengöringsmetoden som används, ska denna inbegripa åtminstone mekanisk rengöring och tvätt som resulterar i att lastningslokaler, avlastningsanordningar, slangar, presenningar och eventuella andra delar av fordonet som kommer i kontakt med fodret blir fria och rena från fodret. Den mekaniska rengöringen kan ske till exempel genom borstning, tryckluftblåsning eller bortsugning. Efter tvätt och eventuell desinficering ska fordonsdelarna som kommer i kontakt med fodret omsorgsfullt torkas / lämnas att torka. Transportföretaget kan själv noggrannare fastställa vilken rengöringsmetod som bäst lämpar sig för vart och ett transportmedel och vilka tvättmedel och desinficeringsmedel som ska användas.

Transportföretagen kan också själva som en del av sin egenkontroll ta/låta ta prov och låta undersöka dem med tanke på eventuella rester av animaliskt protein. Dessa bestämmelser kan man låta göra i Livsmedelsverkets laboratorium.

I fraktbokföringen och rengörings- och desinficeringsbokföringen ska tydligt vara angett vilka laster som innehåller bearbetat animaliskt protein, di- eller trikalciumpfosfat av animaliskt ursprung, blodprodukter och bulkfoder som innehåller sådant. Av bokföringen ska också tydligt framgå när en av Livsmedelsverket godkänd rengöringsmetod använts för att förhindra korskontamination.

Enheten för kemisk livsmedelssäkerhet/Fodersektionen

Anvisning till fodertransportföretag

Till Livsmedelsverket ska lämnas följande dokumentation för att rengöringsmetoden ska kunna godkännas:

- Fordonens typer (såsom tank eller flak) och fordonen, med vilka man har för avsikt att idka ovan nämnd verksamhet specificerade enligt registreringsnumret. Om nya fordon används för idkande av ovan nämnd verksamhet, ska om det lämnas en anmälan till Livsmedelsverket innan verksamheten inleds.
- En beskrivning av rengöringsmetoden som ska godkännas för varje enskild fordonstyps del, inbegripande tvätt- och desinficeringsmedlen som kommer att användas.
- Transportföretagets HACCP-faroplan och plan för egenkontroll.

Dokumentationen kan lämnas till Livsmedelsverket på adressen rehu.ilmoitukset@ruokavirasto.fi eller Livsmedelsverket Fodersektionen PL 200 0027 Ruokavirasto.

8 Lagstiftning och tillsyn

Över hygien som anknyter till transporter utövas tillsyn i enlighet med bilaga II till foderhygienförordningen. Skyldigheterna att utöva tillsyn över biprodukter av animaliskt ursprung regleras av avdelning III kapitel I i biproduktförordningen.

Kontrollörer auktoriserade av Livsmedelsverket utövar tillsyn över transportmaterielen med hjälp av stickprov och utför vid behov en ändringskontroll i sådana fall, då man vill ta ett fordon i annat bruk efter transport av vissa biprodukter av animaliskt ursprung. Kontrollörerna har rätt att ta prov av lastningsutrymmena med tanke på analys av material med ursprung i fisk eller landlevande djur och analyser som hänför sig till hygien (såsom salmonella). Prov tas särskilt av sådana transportmedel, vilkas lastutrymmen inte omsorgsfullt tömts och rengjorts eller om transportföretaget inte uppfyller kraven på den lagstadgade salmonellaprovtagningen. Kontrollerna och provtagningen är avgiftsbelagda. Av transportmedlets kontrollprotokoll lämnas ett exemplar till föraren. Livsmedelsverket uppmanar transportföretagen att hålla kontrollprotokollen med under transporter i ett års tid. Genom att visa upp kontrollprotokollen kan bilen undvika att upprepade gånger bli föremål för kontroller inom en kort tidsperiod.

Kommissionens förordning (EG) nr 56/2013 och Kommissionens förordning (EG) nr 27/2016 kompletterar de tidigare meddelade särskilda bestämmelserna som gäller transport av animaliskt protein och foder som innehåller sådant (ändringarna i den s.k. TSE-förordningen EG nr 999/2001, bilaga IV).

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009, den s.k.

biproduktförordningen, delar in biprodukterna av animaliskt ursprung i tre kategorier, 1, 2

Enheten för kemisk livsmedelssäkerhet/Fodersektionen

Anvisning till fodertransportföretag

och 3. Huvudregeln är att biprodukter av animaliskt ursprung av olika kategorier och bearbetade produkter som härletts av sådana ska hållas åtskilda från varandra, från foder avsedda för livsmedelsproducerande djur och från livsmedel. Kravet på att olika kategorier ska hållas åtskilda omfattar alla stadier av insamling, bearbetning, transport, foderframställning, lagring, användning och bortskaffande av biprodukter.

Kommissionens förordning (EG) 142/2011 reglerar verkställandet av biproduktförordningen. Kraven som hänför sig till transportmaterielens renhet, rengöringarna och transportförhållandena har beskrivits i bilaga VIII kapitel 1. Kapitel 3 beskriver kraven på de handelsdokument som åtföljer transportererna.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 den s.k.

foderhygienförordningen preciserar hygienkraven som ska ställas på aktörer inom fodersektorn. Aktörer inom fodersektorn ska i registrerings syfte lämna en anmälan till Livsmedelsverket om den verksamhet de bedriver, om ändringar i verksamhet eller om avslutning av verksamheten. Livsmedelsverket ska föra ett register över aktörerna inom fodersektorn. Aktörer inom fodersektorn får inte utöva sin verksamhet utan att vara registrerade.

Jord- och skogsbruksministeriets förordning 1266/2020 den s.k. **förordningen verksamhet inom foderbranschen** förutsätter att transportföretagen tar produktionsmiljöprov med tanke på salmonellaundersökningar (förordningen om verksamhet inom foderbranschen 18 §).

En myndighets verksamhet ska bygga på den befogenhet som föreskrivs i lag och lagen ska noggrant följas i myndighetens verksamhet. Myndighetens anvisningar är till sin rättsliga natur inte bindande för andra myndigheter eller företagare. I sista hand avgörs frågor som gäller tillämpandet av lagstiftningen av en domstol.

I denna anvisning ingår såväl direkta citat ur lagstiftningen som tolkningar av hur lagstiftningen ska tillämpas. Lagstiftningen har tydligt lyfts fram. Tolkningarna som framförts i anvisningen är Livsmedelsverkets synpunkter på hur lagstiftningen borde tillämpas.

Mer information om saken

Fodersektionen, rehu.ilmoitukset@ruokavirasto.fi.